

ענישה בעשני קולות

בעוד ביהמ"ש נוטים לאחרונה להטיל עונשי מאסר בפועל על עבירות ני"ע, דווקא הקנסות הכספיים נותרים נמוכים. האם לא ראוי שהשופטים יקפידו על הלימות בין עונשי המאסר לעונשים הכספיים? האם אין מקום להשית עונשים כספיים כבדים ולא עונשי מאסר בפועל ממושכים על מבצעי עבירות שהשכר בצידן נמוך משמעותית? חומר למחשבה | עו"ד אילן גרזי, עו"ד ניר זוהר, ענבר בנאיון

ענבר בנאיון

עו"ד ניר זוהר

עו"ד אילן גרזי

"אם בימה"ש ימצא כי הנאשמים בפרשת אי.די.בי. ופסגות אשמים בעבירות המיוחסות להם, קרוב לוודאי שיטיל על הנאשמים עונשי מאסר ממושכים"

אשמות בעבירות המיוחסות, עמדו על העונש המ- קסימלי באותה עת - כ-1 מיליון שקלים.

לסיכום, עבירות ניירות ערך הן עבירות שמטבען מאד מפתות לביצוע מטעמים רבים. התחושה הרווחת אצל חלק לא מבוטל מהנאשמים בעת ביצוע העבירה היא כי הסיכוי שייתפסו כמעט ואינו קיים וכי מדובר ברווח קל, וללא פגיעה של ממש באדם אחר (כאשר אצל חלק מן האנשים פגיעה ברשויות המדינה אינה נתפסת כבעייתית מבחינה נורמטיבית). פיתוי זה מביא לא מעט אנשים אשר נחשבים נורמטיביים, בעלי משפחות, תארים אקדמיים וללא עבר פלילי לבצע עבירות אלה, כאשר במקרים רבים, הרווח מביצוע העבירה נמוך מאוד ביחס לעונש שעלול להיות מוטל על מבצע העבירה ובייחוד ביחס לעונש מאסר בפועל לתקופה ממושכת. שתי דוגמאות לכך הן כתב האישום שהוגש לא מזמן כנגד **שרון הולצמן**, סולן להקת אבטי- פוס, בגין תרמית בניירות ערך ממנה הרוויח כ-2,000 שקלים; וכתב האישום שהוגש כנגד **חנה רדו**, המשנה ליו"ר מקאן, בגין שימוש במידע פנים ממנו הרוויחה כ-20,000 שקלים.

מובן, כי אין להקל ראש באדם המבצע עבירת ניירות ערך, שלה השלכות משמעותיות על הציבור ועל שוק ההון. יחד עם זאת, ותוך בחינת כל מקרה לגופו, אנו סבורים כי ראוי שבתי המשפט יקפידו על הלימות בין עונשי המאסר בפועל לעונשים כספיים- קנסות ואף ייתכן, שיש מקום להשית עונשים כספיים כבדים ולא עונשי מאסר בפועל ממושכים על מבצעי עבירות שהשכר בצידן נמוך משמעותית.

קיעים ובאמון הציבור בשוק ההון, הרי שכלל ובפרשת אי.די.בי, אשר הכרעת הדין בה צפויה להינתן ביום 4.7.2016 ובפרשת פסגות, אשר הכרעת הדין בעניינה צפויה להתפרסם גם היא בשבועות הקרובים, ימצא בית המשפט כי הנאשמים אשמים בעבירות המיוחסות להם, קרוב לוודאי שבית המשפט יטיל על הנאשמים עונשי מאסר ממושכים.

קנסות נמוכים

יצוין, כי בעוד שנראית מגמה של החמרה בעונשי המאסר בעבירות ניירות ערך, נראה כי לא כך הדבר בעניינם של הקנסות המוטלים בעבירות צווארון לבן וניירות ערך בפרט. האם מתן קנס של 250,000 שקלים לנאשמים בפרשת מנופים פיננסיים אכן מייצג מגמת החמרה? דוגמה נוספת לכך היא פרשת מליסרון (הערעור פורסם ביום 25.12.2014). במס- גרת פרשה זו הנאשמים הואשמו, כי פעלו להעלאת שער האג"ח של החברה על מנת שמחיר המינימום של אג"ח במסגרת הרחבת סדרה, שתוכננה על-ידי החברה, יהיה גבוה יותר. העונש אשר הוטל על סמנכ"ל הכספים של החברה עמד על 12 חודשי מאסר בפועל וקנס בסך של 100,000 שקלים ובעוד שהקנסות שהוטלו על החברות, שגם הן נמצאו

לפגוע באמון הציבור בשוק ההון - שוק המבוסס על שקיפות והגינות. עבירות תרמית בניירות ערך הן לרוב עבירות מתוחכמות הדורשות ידע ומיומנות. מדובר בעבירות העשויות להביא לנזקים ממושכים וכבדים, הן לציבור המשקיעים והן לשוק ההון בכ- ללותו. באותו המקרה השפיעו הנאשמים על כניסת המניה למדד ת"א-100, מדד בו מושקעים מאות מיליוני שקלים על-ידי ציבור משקיעים פרטי וגופים פיננסיים שונים, כגון קרנות פנסיה. בית המשפט קבע כי בן-זקן ואלדר פעלו בצורה יזומה, מתואמת ומתוכננת לטובת קידום ענייניהם האישיים וגזר על כל אחד מהם 36 חודשים מאסר בפועל וקנס כספי בגובה של 250,000 שקלים (לצורך ההשוואה, על רה"מ לשעבר, **אהוד אולמרט** נגזרו בפרשת הולילנד 18 חודשי מאסר בפועל). הערעור בפרשה ידון בבית המשפט העליון בסוף חודש יולי.

לאור המגמה בפסיקה, כי בבסיס עבירות ניירות ערך עומדים פגיעה בערך חברתי ונזק לציבור המש-

"מאז הקמתה של המחלקה הכלכלית בביהמ"ש המחוזי בת"א, ניתן לראות מגמה ברורה, המוצאת ביטוי בלתי אמצעי במסגרת גזרי הדין, של החמרה רבתי בענישה של עבירות ני"ע"

שנים האחרונות, עבירות הקשורות בניירות ערך תופסות מקום מכובד בכור- תרות העיתונים הכלכליים כמעט מידי יום. הסיבה העיקרית לכך היא לאו דווקא העניין הציבורי הרב בנוגע לחשודים בעבירות אלה, אלא דווקא התמורות הרבות שחלו בפסיקת בתי המשפט בעבירות הללו.

ההתפתחות שחלה בבתי המשפט בעניין עבירות ניירות ערך ניכרת לא רק בניתוח המשפטי של הע- בירות, אלא בעיקר בהחמרת הענישה. רף הענישה בעבירות אלה עמד בתחילה על עונשים קלים יחסית ובמקרים רבים העונשים לא כללו מאסר בפועל. בשנים האחרונות, ובייחוד מאז הקמתה של המחלקה הכלכלית בבית המשפט המחוזי בתל-אביב בסוף שנת 2010, אליה מנותבים כמעט כל תיקי עבירות ניירות ערך, ניתן לראות מגמה ברורה, המוצאת ביטוי בלתי אמצעי במסגרת גזרי הדין, של החמרה רבתי בענישה של עבירות ניירות ערך. כפועל יוצא מההתפתחות ההדרגתית, אך הדרמטית, של ההלכות הנוגעות לניתוח המשפטי של עבירות ניירות הערך והענישה הנלווית אשר הוחמרה, חלק ניכר מהכרעות הדין ומגזרי הדין (שלא התקבלו במסגרת הסדרי טיעון) "עולים" לערעור בערכאות גבוהות יותר.

פגיעה באמון הציבור

אחת הסוגיות הראשונות בקשר עם החמרת הע- נישה בעבירות של שימוש במידע פנים היתה בפר- שת אפרים קדץ (הערעור פורסם ביום 29.4.2013). במסגרת פרשה זו, עובדים אשר נחשפו למידע פנים טרם פרסומו לציבור ביצעו פעולות במניית החברה. בפרשה זו הוטל לראשונה על נאשם בשימוש במידע פנים עונש מאסר בפועל. בית המשפט העליון דחה את ערעור הנאשמים, בעודו מצדד בקביעת רף ענישה מחמיר בעבירות אלה.

פרשה נוספת בה ניתן ביטוי מפורש למגמה הב- רורה של החמרת הענישה בעבירת מידע פנים היא פרשת **צביקה רבין** (הערעור פורסם ביום 29.6.2015) בה נידונו למאסר איש יח"צ וחברו שעשו שימוש רחב היקף וחוזר במידע פנים שהיה גלוי לאותו איש יח"צ מתוקף תפקידו. בערעור השאיר בית המשפט העליון את הרשעת הנאשמים על כנה, למרות שהרשעה התקבלה על סמך ראיות נסיבתיות בלבד, יחד עם זאת, הפחית את עונשי המאסר של שני הנאשמים, כך שיעמדו על 22 ו-12 חודשים במקום 30 ו-15 חודשים, בהתאמה.

בפרשת מנופים פיננסיים, מצא בית המשפט את שני הנאשמים העיקריים בפרשה, **ג'קי בן- זקן ואיתן אלדר**, אשמים כי פעלו בתרמית בביצוע עשרות עסקאות רכישה בהיקף של מיליוני שקלים של מניות חברת מנופים פיננסיים בבורסה וזאת במטרה להכניס את החברה למדד ת"א-100. בגזר הדין (פורסם ביום 8.11.2015) מדגיש בית המשפט כי השפעה על שער ניירות ערך שלא מטעמים כלכליים גרידא, אלא מטעמים מלאכותיים, עלולה

עו"ד אילן גרזי הינו שותף בכיר ומנהל מחלקת שוקי הון וניירות ערך במשרד פרל כהן צדק לצר ברץ עו"ד ניר זוהר הינו עו"ד במחלקה וענבר בנאיון הינה טרום מתמחה במחלקה